ЗМІСТ

Криміногенність сім'ї як фактор злочинності неповнолітніх

Подивитись анотацію та купити на **jurkniga.ua**

Анотація

В монографии проведено комплексное исследование криминогенности семьи как фактора преступности несовершеннолетних, который необходимо учитывать при исследовании причин и условий совершения преступлений несовершеннолетних на современном этапе развития общества.

Освещены особенности проблем современной семьи, причинный комплекс криминогенных факторов семейной сферы и механизм их влияния на преступность неполно-летних, что дает возможность субъектам профилактики уже на ранних стадиях деформации семейных отношений проводить мероприятия по предупреждению преступности несовершеннолетних, имеет не только теоретическое, но и актуальное прикладное значение.

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Г. В. Дідківська

КРИМІНОГЕННІСТЬ СІМ'Ї ЯК ФАКТОР ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

МОНОГРАФІЯ

«Центр учбової літератури»
Київ – 2016

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Г. В. Дідківська

КРИМІНОГЕННІСТЬ СІМ'Ї ЯК ФАКТОР ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

МОНОГРАФІЯ

«Центр учбової літератури»
Київ – 2016

УДК 343.915(477)
ББК 67.9(4Укр)512
Д 44

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету державної податкової служби України
(Протокол № 4 від 29.10.2015 року)

Рецензенти:
Цимбалюк В.С., завідувач відділу Науково-дослідного інституту інформатики і права Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор;
Ігонін Р. В., професор кафедри адміністративно-правових дисциплін Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, доцент.

Дідківська Г. В. Криміногенність сім'ї як фактор злочинності неповнолітніх
Д 44 [монографія] / Г. В. Дідківська. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 204 с.

ISBN 978-611-01-0789-1

У монографії проведено комплексне дослідження криміногенності сім'ї як фактора злочинності неповнолітніх, який необхідно враховувати при дослідженні причин і умов вчинення злочинів неповнолітніх на сучасному етапі розвитку суспільства.

Висвітлені особливості проблем сучасної сім'ї, причинний комплекс криміногенних факторів сімейної сфери і механізм їх впливу на злочинність неповнолітніх, що дає можливість суб'єктам профілактики вже на ранніх стадіях деформації сімейних стосунків проводити заходи щодо попередження злочинності неповнолітніх, що має не тільки теоретичне, але і актуальне прикладне значення.

УДК 343.915(477)
ББК 67.9(4Укр)512

ISBN 978-611-01-0789-1

© Дідківська Г. В., 2016.
© «Центр учбової літератури»., 2016.

УДК 343.915(477)
ББК 67.9(4Укр)512
Д 44

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету державної податкової служби України
(Протокол № 4 від 29.10.2015 року)

Рецензенти:
Цимбалюк В.С., завідувач відділу Науково-дослідного інституту інформатики і права Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор;
Ігонін Р. В., професор кафедри адміністративно-правових дисциплін Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, доцент.

Дідківська Г. В. Криміногенність сім'ї як фактор злочинності неповнолітніх
Д 44 [монографія] / Г. В. Дідківська. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 204 с.

ISBN 978-611-01-0789-1

У монографії проведено комплексне дослідження криміногенності сім'ї як фактора злочинності неповнолітніх, який необхідно враховувати при дослідженні причин і умов вчинення злочинів неповнолітніх на сучасному етапі розвитку суспільства.

Висвітлені особливості проблем сучасної сім'ї, причинний комплекс криміногенних факторів сімейної сфери і механізм їх впливу на злочинність неповнолітніх, що дає можливість суб'єктам профілактики вже на ранніх стадіях деформації сімейних стосунків проводити заходи щодо попередження злочинності неповнолітніх, що має не тільки теоретичне, але і актуальне прикладне значення.

УДК 343.915(477)
ББК 67.9(4Укр)512

ISBN 978-611-01-0789-1

© Дідківська Г. В., 2016.
© «Центр учбової літератури»., 2016.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА 4

РОЗДІЛ 1. ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ 8

1.1 Злочинність неповнолітніх, її суспільна небезпека на сучасному етапі розвитку суспільства 8

1.2 Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх в Україні 20

1.3 Фактори злочинності неповнолітніх у сучасній кримінологічній теорії 32

РОЗДІЛ 2. КРИМІНОГЕННІСТЬ СІМ'Ї ЯК ФАКТОР ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ 57

2.1 Загальна характеристика криміногенності сім'ї як чинника злочинності неповнолітніх 57

2.2 Механізм впливу проявів криміногенності сім'ї на злочинність неповнолітніх 76

2.3 Падіння рівня добробуту сім'ї як криміногенний фактор 92

РОЗДІЛ 3. КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ПРОЯВІВ КРИМІНОГЕННОСТІ СІМ'Ї 113

3.1 Сімейна конфліктність, її негативний вплив на формування неповнолітнього 113

3.2 Неправильне виховання в сім'ї, його негативний вплив на злочинну поведінку неповнолітнього 131

3.3 Вплив на негативні фактори сімейної сфери як спосіб запобігання злочинності неповнолітніх 149

ЛІТЕРАТУРА 178

ДОДАТКИ 194

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА 4

РОЗДІЛ 1. ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ 8

1.1 Злочинність неповнолітніх, її суспільна небезпека на сучасному етапі розвитку суспільства 8

1.2 Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх в Україні 20

1.3 Фактори злочинності неповнолітніх у сучасній кримінологічній теорії 32

РОЗДІЛ 2. КРИМІНОГЕННІСТЬ СІМ'Ї ЯК ФАКТОР ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ 57

2.1 Загальна характеристика криміногенності сім'ї як чинника злочинності неповнолітніх 57

2.2 Механізм впливу проявів криміногенності сім'ї на злочинність неповнолітніх 76

2.3 Падіння рівня добробуту сім'ї як криміногенний фактор 92

РОЗДІЛ 3. КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ПРОЯВІВ КРИМІНОГЕННОСТІ СІМ'Ї 113

3.1 Сімейна конфліктність, її негативний вплив на формування неповнолітнього 113

3.2 Неправильне виховання в сім'ї, його негативний вплив на злочинну поведінку неповнолітнього 131

3.3 Вплив на негативні фактори сімейної сфери як спосіб запобігання злочинності неповнолітніх 149

ЛІТЕРАТУРА 178

ДОДАТКИ 194

3

ПЕРЕДМОВА

Останні десятиліття суспільного життя в Україні характеризуються підвищенням напруженості криміногенної обстановки, тривожним показником якої є зростання суспільної небезпеки злочинності неповнолітніх. Кримінальна активність неповнолітніх є значно вищою, ніж у дорослого населення. Але найбільш небезпечною і такою, що потребує уваги, тенденцією є збільшення за останні роки так званих резонансних злочинів, які відрізняються особливим цинізмом і жорстокістю.

Дослідження причин злочинності неповнолітніх свідчить, що у переважній більшості випадків вчинення злочинів механізм протиправної поведінки неповнолітніх був запущений недоліками сімейного виховання, причому неповнолітні приходять до протиправної поведінки під безпосереднім впливом або за участю батьків.

Сім'я – первинний осередок суспільства, його соціально-побутова основа, що знаходиться у тісному взаємозв'язку і взаємодії з соціально-виробничою основою суспільства (трудовими колективами). На своєму рівні вона зосереджує, концентрує в життєдіяльності своїх членів весь комплекс стосунків, що існують в суспільстві, є своєрідним показником економічних, політичних, ідеологічних, соціально-психологічних процесів, що відбуваються в нім.

Саме сім'я формує у людей базові соціальні цінності, орієнтації, потреби, інтереси і звички, а також передумови їх розподіл на пріоритетні, більш менш значущі. Саме перші «уроки життя» в сім'ї закладають основу людської особистості, наявність якої зумовлює вибіркове сприйняття, переробку або несприйняття у подальшому соціальної інформації як керівництва до дії.

Сімейні умови, включаючи соціальне положення, рід занять, матеріальний рівень і рівень освіти батьків, значною мірою зумовлюють життєвий шлях дитини.

Передмова

ПЕРЕДМОВА

Останні десятиліття суспільного життя в Україні характеризуються підвищенням напруженості криміногенної обстановки, тривожним показником якої є зростання суспільної небезпеки злочинності неповнолітніх. Кримінальна активність неповнолітніх є значно вищою, ніж у дорослого населення. Але найбільш небезпечною і такою, що потребує уваги, тенденцією є збільшення за останні роки так званих резонансних злочинів, які відрізняються особливим цинізмом і жорстокістю.

Дослідження причин злочинності неповнолітніх свідчить, що у переважній більшості випадків вчинення злочинів механізм протиправної поведінки неповнолітніх був запущений недоліками сімейного виховання, причому неповнолітні приходять до протиправної поведінки під безпосереднім впливом або за участю батьків.

Сім'я – первинний осередок суспільства, його соціально-побутова основа, що знаходиться у тісному взаємозв'язку і взаємодії з соціально-виробничою основою суспільства (трудовими колективами). На своєму рівні вона зосереджує, концентрує в життєдіяльності своїх членів весь комплекс стосунків, що існують в суспільстві, є своєрідним показником економічних, політичних, ідеологічних, соціально-психологічних процесів, що відбуваються в нім.

Саме сім'я формує у людей базові соціальні цінності, орієнтації, потреби, інтереси і звички, а також передумови їх розподіл на пріоритетні, більш менш значущі. Саме перші «уроки життя» в сім'ї закладають основу людської особистості, наявність якої зумовлює вибіркове сприйняття, переробку або несприйняття у подальшому соціальної інформації як керівництва до дії.

Сімейні умови, включаючи соціальне положення, рід занять, матеріальний рівень і рівень освіти батьків, значною мірою зумовлюють життєвий шлях дитини.

4

Таким чином, сім'я є ні з чим не порівнянним суспільним організмом, що задовольняє цілий комплекс актуальних людських потреб (у народженні і вихованні дітей, духовному спілкуванні, взаємній моральній і матеріальній підтримці членів сім'ї тощо) у зв'язку з чим необхідні особливі заходи по її всесторонньому захисту з боку держави.

Сім'я займає головне місце у моральному формуванні особистості, вона бере з перших днів життя дитини на себе турботу про її здоров'я і виховання, сім'я дає дітям початкові знання про навколишній світ, виробляє певні уявлення і навички, допомагає здійснювати контакти з багатьма іншими людьми тощо. Конкурувати із сім'єю, особливо на початковому етапі розвитку особистості, не може жодна громадська або державна виховна установа. Водночас, відсутність батьківської сім'ї або сімейне неблагополуччя майже завжди створюють реальні труднощі у формуванні неповнолітніх, перебороти котрі повністю суспільству до сьогоднішнього дня не вдається.

Соціальні трансформації останнього десятиліття призвели до падіння рівня добробуту більшості сімей, збільшення робочої і побутової зайнятості дорослих членів сім'ї. Зростання безробіття об'єктивно обмежує матеріальні можливості сім'ї. Наслідком усього цього є падіння рівня життя сімей, тривожна атмосфера в домі, зростання конфліктності у взаємовідносинах, жорстокість стосовно дітей.

У нових суспільних умовах склад неповнолітніх злочинців змінився. Тепер їх доповнили діти із сімей зі складним економічним станом. Крім того, значна кількість соціально неадаптованих неповнолітніх виховується в сім'ях із несприятливим емоційним кліматом, підвищеною конфліктністю внутрішньосімейних стосунків.

Сім'я перестає ефективно виконувати свої інституційні функції в суспільстві. Все це зумовлює необхідність вивчення особливостей сімейного неблагополуччя в Україні на сучасному етапі та їхній вплив на злочинну поведінку неповнолітніх.

**Криміногенність сім'ї
як фактор злочинності неповнолітніх**

Таким чином, сім'я є ні з чим не порівнянним суспільним організмом, що задовольняє цілий комплекс актуальних людських потреб (у народженні і вихованні дітей, духовному спілкуванні, взаємній моральній і матеріальній підтримці членів сім'ї тощо) у зв'язку з чим необхідні особливі заходи по її всесторонньому захисту з боку держави.

Сім'я займає головне місце у моральному формуванні особистості, вона бере з перших днів життя дитини на себе турботу про її здоров'я і виховання, сім'я дає дітям початкові знання про навколишній світ, виробляє певні уявлення і навички, допомагає здійснювати контакти з багатьма іншими людьми тощо. Конкурувати із сім'єю, особливо на початковому етапі розвитку особистості, не може жодна громадська або державна виховна установа. Водночас, відсутність батьківської сім'ї або сімейне неблагополуччя майже завжди створюють реальні труднощі у формуванні неповнолітніх, перебороти котрі повністю суспільству до сьогоднішнього дня не вдається.

Соціальні трансформації останнього десятиліття призвели до падіння рівня добробуту більшості сімей, збільшення робочої і побутової зайнятості дорослих членів сім'ї. Зростання безробіття об'єктивно обмежує матеріальні можливості сім'ї. Наслідком усього цього є падіння рівня життя сімей, тривожна атмосфера в домі, зростання конфліктності у взаємовідносинах, жорстокість стосовно дітей.

У нових суспільних умовах склад неповнолітніх злочинців змінився. Тепер їх доповнили діти із сімей зі складним економічним станом. Крім того, значна кількість соціально неадаптованих неповнолітніх виховується в сім'ях із несприятливим емоційним кліматом, підвищеною конфліктністю внутрішньосімейних стосунків.

Сім'я перестає ефективно виконувати свої інституційні функції в суспільстві. Все це зумовлює необхідність вивчення особливостей сімейного неблагополуччя в Україні на сучасному етапі та їхній вплив на злочинну поведінку неповнолітніх.

5

Дослідження злочинності неповнолітніх, застосування та ефективності заходів її запобігання вже здійснювався у кримінологічній науці. У зарубіжній та вітчизняній кримінології цьому питанню приділяли увагу такі вчені, як Г. А. Аванесов, Ю. М. Антонян, М. М. Бабаєв, Т. С. Барило, І. Г. Богатирьов, І. П. Васильківська, М. І. Вєтров, В. О. Глушков, В. В. Голіна, В. К. Грищук, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, А. І. Долгова, В. П. Ємельянов, В. Д. Єрмаков, А. П. Закалюк, К. Є. Ігошев, І. І. Карпець, О. М. Костенко, В. М. Кудрявцев, Н. Ф. Кузнєцова, І. П. Лановенко, І. І. Лановенко, Ф. А. Лопушанський, Г. М. Міньковський, В. В. Панкратов, М. І. Панов, А. А. Примаченок, О. Б. Сахаров, І. О. Топольскова, І. К. Туркевич, Н. С. Юзікова, С. С. Яценко та інші.

Визнаючи досягнення цих учених, зауважимо, що сьогодні недостатньо розробленими залишаються більшість практичних питань, які стосуються специфіки запобігання злочинності неповнолітніх шляхом профілактики сімейних відносин і впливу на сімейне неблагополуччя. Так, По-перше, в науковій літературі переважно розглядаються заходи боротьби зі злочинністю неповнолітніх при вчиненні ними окремих видів злочинів (наприклад: крадіжок, вбивств тощо). Водночас, заходи профілактики злочинності неповнолітніх шляхом впливу на сімейне неблагополуччя, до цього часу не знайшли ані належного висвітлення в теорії, ані реалізації на практиці. По-друге, в значній частині раніше проведених досліджень висвітлюються окремі аспекти неблагополуччя сім’ї та його вплив на злочинність неповнолітніх. Однак детальна характеристика сімейного неблагополуччя в системі детермінантів злочинності неповнолітніх комплексно, на монографічному рівні не проводилась. Крім того, у науковій літературі й досі не досліджено механізм впливу сімейного неблагополуччя на злочинність неповнолітніх; не визначено основні напрямки загально соціальної і індивідуальної профілактики сімейного неблагополуччя.

Таким чином, ми маємо проблемну ситуацію, сутність якої полягає у тому, що, з одного боку, суспільство потребує відтворення не тільки фізично

Передмова

Дослідження злочинності неповнолітніх, застосування та ефективності заходів її запобігання вже здійснювався у кримінологічній науці. У зарубіжній та вітчизняній кримінології цьому питанню приділяли увагу такі вчені, як Г. А. Аванесов, Ю. М. Антонян, М. М. Бабаєв, Т. С. Барило, І. Г. Богатирьов, І. П. Васильківська, М. І. Вєтров, В. О. Глушков, В. В. Голіна, В. К. Грищук, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, А. І. Долгова, В. П. Ємельянов, В. Д. Єрмаков, А. П. Закалюк, К. Є. Ігошев, І. І. Карпець, О. М. Костенко, В. М. Кудрявцев, Н. Ф. Кузнєцова, І. П. Лановенко, І. І. Лановенко, Ф. А. Лопушанський, Г. М. Міньковський, В. В. Панкратов, М. І. Панов, А. А. Примаченок, О. Б. Сахаров, І. О. Топольскова, І. К. Туркевич, Н. С. Юзікова, С. С. Яценко та інші.

Визнаючи досягнення цих учених, зауважимо, що сьогодні недостатньо розробленими залишаються більшість практичних питань, які стосуються специфіки запобігання злочинності неповнолітніх шляхом профілактики сімейних відносин і впливу на сімейне неблагополуччя. Так, По-перше, в науковій літературі переважно розглядаються заходи боротьби зі злочинністю неповнолітніх при вчиненні ними окремих видів злочинів (наприклад: крадіжок, вбивств тощо). Водночас, заходи профілактики злочинності неповнолітніх шляхом впливу на сімейне неблагополуччя, до цього часу не знайшли ані належного висвітлення в теорії, ані реалізації на практиці. По-друге, в значній частині раніше проведених досліджень висвітлюються окремі аспекти неблагополуччя сім’ї та його вплив на злочинність неповнолітніх. Однак детальна характеристика сімейного неблагополуччя в системі детермінантів злочинності неповнолітніх комплексно, на монографічному рівні не проводилась. Крім того, у науковій літературі й досі не досліджено механізм впливу сімейного неблагополуччя на злочинність неповнолітніх; не визначено основні напрямки загально соціальної і індивідуальної профілактики сімейного неблагополуччя.

Таким чином, ми маємо проблемну ситуацію, сутність якої полягає у тому, що, з одного боку, суспільство потребує відтворення не тільки фізично

6

та інтелектуально розвинутого, але й соціально спрямованого молодого покоління, а з іншого боку, зростає кількість сімей, які в силу своєї криміногенності не спроможні репродукувати його.

Вивчення національного і міжнародного законодавства, літературних джерел з кримінології показує, що дослідження проблем, пов'язаних з вдосконаленням правових, економічних, організаційних, методичних, тактичних основ діяльності правоохоронних органів і інших суб'єктів профілактики у сфері протидії злочинності неповнолітніх шляхом впливу на сімейне неблагополуччя та криміногенність сім'ї, має суттєві прогалини .

Теоретичне значення проведеного монографічного дослідження полягає в тому, що його результати заповнюють прогалини в системі теоретичних основ кримінології щодо запобігання злочинності неповнолітніх в нових умовах функціонування українського суспільства.

Даною роботою показано необхідність зміни підходів до організації заходів по запобіганню злочинності неповнолітніх, його теоретичні положення доповнені конкретними рекомендаціями по вдосконаленню кримінального законодавства і правозастосовчої практики у сфері охорони інтересів сім'ї .

Науково обґрунтоване знання особливостей проблем сучасної сім'ї, причинного комплексу криміногенних факторів сімейної сфери і механізму їх впливу на злочинність неповнолітніх дає можливість суб'єктам профілактики вже на ранніх стадіях деформації сімейних стосунків проводити заходи щодо попередження вказаної злочинності, що має не тільки теоретичне, але і актуальне прикладне значення.

Криміногенність сім'ї
як фактор злочинності неповнолітніх

та інтелектуально розвинутого, але й соціально спрямованого молодого покоління, а з іншого боку, зростає кількість сімей, які в силу своєї криміногенності не спроможні репродукувати його.

Вивчення національного і міжнародного законодавства, літературних джерел з кримінології показує, що дослідження проблем, пов'язаних з вдосконаленням правових, економічних, організаційних, методичних, тактичних основ діяльності правоохоронних органів і інших суб'єктів профілактики у сфері протидії злочинності неповнолітніх шляхом впливу на сімейне неблагополуччя та криміногенність сім'ї, має суттєві прогалини .

Теоретичне значення проведеного монографічного дослідження полягає в тому, що його результати заповнюють прогалини в системі теоретичних основ кримінології щодо запобігання злочинності неповнолітніх в нових умовах функціонування українського суспільства.

Даною роботою показано необхідність зміни підходів до організації заходів по запобіганню злочинності неповнолітніх, його теоретичні положення доповнені конкретними рекомендаціями по вдосконаленню кримінального законодавства і правозастосовчої практики у сфері охорони інтересів сім'ї .

Науково обґрунтоване знання особливостей проблем сучасної сім'ї, причинного комплексу криміногенних факторів сімейної сфери і механізму їх впливу на злочинність неповнолітніх дає можливість суб'єктам профілактики вже на ранніх стадіях деформації сімейних стосунків проводити заходи щодо попередження вказаної злочинності, що має не тільки теоретичне, але і актуальне прикладне значення.

7

Книги, які можуть вас зацікавити

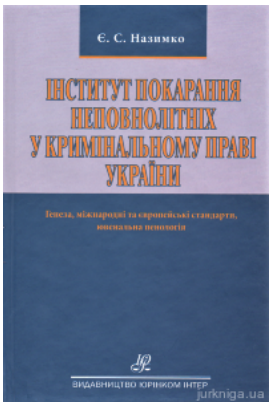

Інститут покарання неповнолітніх у кримінальному праві України. Генеза, міжнародні та європейські стандарти, ювенальна пенологія

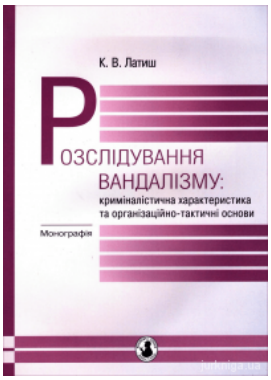

Розслідування вандалізму: криміналістична характеристика та організаційно-тактичні основи

Товариство з обмеженою відповідальністю за новим законом

Сурогатне материнство. Настільна книга адвоката, лікаря, сурмами, генетичних батьків та правоохоронця

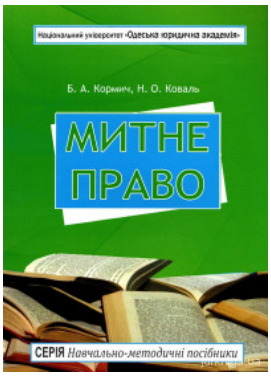

Митне право. Навчально-методичний посібник

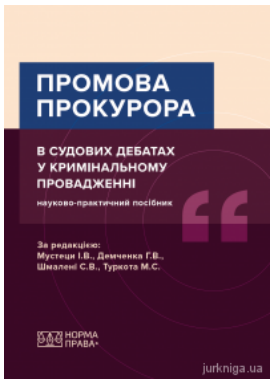

Промова прокурора в судових дебатах у кримінальному провадженні

Перейти до галузі права
Кримінальне право та процес

ЮРКНИГА
від теорії до практики

Перейти на сайт →